

Regionalpolitisk redegørelse

2001

Regeringens redegørelse til Folketinget

Februar 2001

Regionalpolitisk redegørelse 2001. Regeringens redegørelse til Folketinget, februar 2001.

Udgiver: Indenrigsministeriet

Tryk:

Oplag:

ISBN: 87-90954-78-5

87-90954-79-3 (Internetversion)

Publikationen er tilgængelig på Internet på: <http://www.inm.dk>

Publikationen kan fås ved henvendelse til:

Indenrigsministeriet
Økonomisk Afdeling
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Tlf. 33 92 36 57
Fax. 33 92 36 46
E-mail: inm@inm.dk

1. Indledning

Folketinget vedtog i 1999 som afslutning på en forespørgselsdebat (F 26), at regeringen årligt skal redegøre for, hvordan gennemførte lovgivningsmæssige og administrative tiltag påvirker den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i de danske regioner samt hvilke tiltag, der vil kunne medvirke til at rette op på en eventuel skæv udvikling.

Som afslutning på forhandlingen af Regeringens regionalpolitiske redegørelse og forespørgsel F50 den 12. april 2000 vedtog Folketinget endvidere i enighed med regeringen, at det i den næste redegørelse skulle beskrives, hvordan man ved lovgivning og ved administrative tiltag rutinemæssigt vil gennemføre en konsekvensvurdering af tiltagens indflydelse på udviklingen i de danske regioner i forhold til hinanden. Som opfølgning på en forespørgselsdebat (F9) den 16. januar 2001 vedtog Folketinget i enighed med regeringen endvidere at understrege betydningen af, at væsentlige statslige tiltag med en regional effekt belyses bedst muligt, før der træffes beslutning, og det fremgik, at regeringen ved afgivelse af den regionalpolitiske redegørelse for 2001 vil redegøre for sine planer til styrkelse af de regionale hensyn ved statslige tiltag.

Den regionalpolitiske redegørelse for 2001 omhandler regeringens planer vedrørende rutiner for vurdering af regionale konsekvenser, med henblik på at lade regionale hensyn indgå på mere systematisk vis i beslutningsgrundlaget for større lovgivningsmæssige og administrative tiltag.

Redegørelsen indeholder herudover en gennemgang af regionale konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag gennemført i 2000. I forlængelse af initiativerne beskrevet i sidste års redegørelse beskrives endvidere de nyeste initiativer, der vil kunne medvirke til at sikre gode regionale udviklingsvilkår.

2. Udviklingen i de danske regioner

2.1. Regeringens politik for regional udvikling

For regeringen er det en central målsætning, at den danske befolkning har gode og ligelige levevilkår uanset, hvor i landet man bor. Det er regeringens målsætning, at alle områder af landet er attraktive områder for udvikling og bosætning, således at der kan oppebæres en geografisk spredning af befolkning og økonomisk aktivitet. Det er endvidere målet, at den regionale udvikling på langt sigt fører til mindre ulighed i service, beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne.

Indsatsen for gode og ligelige regionale levevilkår og udviklingsmuligheder vedrører en række politikområder og ministerier. Vigtige politikområder i forhold til regionalpolitikken er både arbejdsmarked, erhverv, kultur, uddannelse, infrastruktur m.v.

Inden for arbejdsmarkedspolitikken går indsatsen bl.a. ud på at sikre, at regionale flaskehals- og ledighedsproblemer imødegås og inden for erhvervspolitikken på at udvikle og understøtte det regionale erhvervsliv. Indsatsen inden for disse områder medvirker således til at styrke det økonomiske grundlag i regionerne.

Kulturpolitikken og uddannelsespolitikken er bl.a. gennem geografisk spredning af tilbuddene med til sikre befolkningen i regionerne ligelige muligheder for at gøre brug af disse tilbud. Det samme gælder for andre servicetilbud, som har betydning for befolkningens levevilkår i regionerne. De regionale uddannelsesmiljøer skal samtidig indgå i synergi med det regionale erhvervsliv. Infrastrukturen – den elektroniske såvel som transportinfrastrukturen – er med til at binde regionerne sammen og mindske betydningen af geografiske afstande.

En vigtig del af indsatsen har direkte regionalt sigte, men indsatsen på en række områder har uden at have et direkte regionalt sigte også positiv betydning for den regionale udvikling – tiltag, der sikrer en sta-

bil økonomisk fremgang for hele landet og økonomisk omfordeling gennem skatter og overførsler.

Den igangværende indsats, som beskrevet i Regionalpolitisk redegørelse 2000, fortsætter. I denne redegørelse (kapitel 4) beskrives nogle af de nyeste initiativer inden en række af de fornævnte politikområder, som sammen med den igangværende indsats medvirker til at skabe stadigt mere lige regionale vilkår.

Ligesom indsatsen inden for flere politikområder kan have afledte positive effekter for den regionale udvikling, kan tiltag også have afledte negative regionale effekter. Særligt eventuelle negative konsekvenser er vigtige at kunne inddrage i beslutningsgrundlaget for større lovgivningsmæssige og administrative tiltag. En tværministeriel arbejdsgruppe under Indenrigsministeriet har undersøgt mulige rutiner for vurdering af regionale konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Arbejdsgruppens konklusioner og anbefalinger samt regeringens opfølgning herpå præsenteres i kapitel 3.

Målet er, at regionale hensyn på mere systematisk vis inddrages i beslutningsgrundlaget for større lovgivningsmæssige og administrative tiltag for derigennem at styrke koordineringen af hensyn i forhold til bl.a. effektivitet og faglighed og hensyn i forhold til regioner og regionalpolitikken generelt.

2.2. Status for den regionale udvikling

Som det også fremgik af Regeringens regionalpolitiske redegørelse for 2000, har der overordnet set været en betydelig økonomisk fremgang i de danske regioner i de senere år. Der er endvidere sket en indsnævring af forskelle regionerne imellem både i gennemsnitlig indkomst og ledighed frem til 1998. Enkelte områder præget af udkantsforhold skiller sig dog ud ved at have oplevet en mindre gunstig udvikling end resten af landet.

I redegørelsens bilag findes en nærmere talmæssig belysning af udvik-

lingen i de danske regioner. Som opfølgning på sidste års redegørelse har Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) endvidere med støtte fra Indenrigsministeriet gennemført en undersøgelse af årsagerne og påvirkningsmulighederne i den regionale udvikling af indkomst og beskæftigelse, herunder i udsatte områder. Undersøgelsens hovedresultater er beskrevet i redegørelsens bilag.

Indenrigsministeriets og AKF's analyser viser, at der fra 1998 muligvis er sket et brud i udviklingen, således at de regionale indkomstforskelle i 1999 er blevet lidt større. Om det er en tendens, der fortsætter efter 1999 er dog endnu for tidligt at sige. Analyserne viser endvidere, at der i de sidste 10 år har været en tendens til befolkningsmæssig koncentration i Århus-Vejle-området og i Hovedstadsregionen og til befolknings tilbagegang i visse udkantsområder. AKF's analyse peger på, at befolkningen følger beskæftigelsesmulighederne.

Den største vækst i indkomsterne i perioden 1984-1999 har fundet sted i Østjylland og i den ydre del af Hovedstadsregionen med en mindre vækst i nogle af udkantsområderne. Betragtes dog den seneste udvikling i kommunernes budgetterede udskrivningsgrundlag, er der dog tegn på en øget vækst i bl.a. den vestlige del af Jylland i perioden 1999-2001.

Der har været et betydeligt fald i ledigheden i alle regioner siden 1993, og samtidig er der sket en indsnævring af de regionale forskelle. Prognoser fra De Regionale Arbejdsmarkedsråd for ledigheden frem til 3. kvartal 2001 viser en fortsat gunstig udvikling for alle regioner, idet Bornholm dog forudser en lille stigning i ledigheden. Den højeste procentvise ledighed fandtes i november 2000 i Nordjylland samt på Bornholm, Lolland-Falster, Sydfyn, Langeland og andre mellemstore øer.

Endvidere er udviklingen i offentligt og statslige ansatte søgt belyst. Analyserne viser, at antallet af offentlige ansatte generelt er vokset i perioden 1994-1999. Den største vækst har fundet sted i Midtjylland og det nordlige Jylland, i dele af Storstrøms amt, på Bornholm og på

Sydfyn. Kun enkelte, mindre regioner har oplevet et fald. For de statslige arbejdspladser vedkommende er der i samme periode sket et ganske lille fald i landet som helhed. Faldet er spredt over hele landet – bl.a. dele af Jylland, Hovedstadsregionen og Bornholm har oplevet et fald. Antallet af statslige ansatte er også vokset flere steder i Jylland samt på Fyn og det meste af Lolland-Falster.

AKF har i deres undersøgelse set på sammenhængen mellem væksten i beskæftigelsen og forskellige forhold som tilstedeværelsen af statslig aktivitet, kultur, videregående uddannelsesinstitutioner m.v. Disse første undersøgelser viser dog ikke nogen umiddelbar sammenhæng.

Derimod peger undersøgelsen på den mulige betydning af det, der bliver kaldt for 'den ny økonomi' – de særligt videntunge og højteknologiske erhverv, som i perioden 1993-1998 har oplevet en relativt høj vækst i antal beskæftigede. Den ny økonomi er ifølge undersøgelsen stærkest repræsenteret i Hovedstadsregionen og Østjylland, mens den er svagest repræsenteret i Bornholms, Storstrøms, Sønderjyllands og Ribe amter.

Undersøgelsen viser dog også, at kun en relativt mindre del af beskæftigelsesvæksten i de enkelte regioner i perioden 1993-1998 har baggrund i, om regionerne oprindeligt besad en gunstig erhvervsstruktur, dvs. erhverv inden for vækstprægede brancher. Udviklingen i regionerne kan derimod for en større del af regionerne henregnes til, om regionen har kunnet tiltrække erhverv fra andre regioner eller i øvrigt kunnet præstere en bedre udvikling end andre regioner inden for de pågældende erhverv.

3. Regionale konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag

3.1. Arbejde med rutiner for vurdering af regionale konsekvenser

Der er i 2000 under Indenrigsministeriet gennemført et tværministerielt arbejde om vurdering af regionale konsekvenser. Arbejdsgruppen

har bl.a. haft til opgave at drøfte og stille forslag om mulige rutiner og modeller for regional konsekvensvurdering. Arbejdsgruppens samlede konklusioner og anbefalinger kan læses i den rapport, som offentliggøres samtidigt med denne redegørelse.

Arbejdsgruppen vurderer, at behovet for systematisk regional konsekvensvurdering først og fremmest skal ses ud fra nødvendigheden af, at beslutninger træffes på et forsvarligt informationsgrundlag, herunder viden om eventuelle regionale konsekvenser. I beslutningsprocessen må de regionale hensyn dog nødvendigvis afvejes i forhold til andre hensyn og formål med tiltaget.

En rundspørge til ministerierne, som arbejdsgruppen har foretaget, viser, at der allerede bliver udført vurderinger af regionale konsekvenser af gennemførte tiltag om end i mindre og usystematisk omfang, og at de anvendte metoder generelt er ad hoc-prægede.

Arbejdsgruppen foreslår en generel procedure for vurdering af regionale konsekvenser, som for det enkelte tiltag foregår i tre trin. I det *første* trin sker en udvælgelse eller frasortering af tiltag til vurdering. Det kan f.eks. ske ud fra en tjekliste med indikatorer, der er relevante i forhold til regionernes udvikling. Hvis der er overvejende sandsynlighed for, at tiltaget vil kunne få væsentlige regionale konsekvenser, bør så foretages en nærmere vurdering af de regionale konsekvenser. I det *andet* trin afgrænses herefter de berørte regioner og regionale forhold og i det *tredje* fastsættes og beskrives eventuelle regionale konsekvenser.

Den anvendte regionale inddeling bør efter arbejdsgruppens mening tage højde for den geografiske interaktion, som f.eks. pendling medfører, og som giver visse lokale områder en økonomisk sammenhæng, der berettiger, at der kan tales om en region.

Indikatorer, som kan anvendes for den regionale udvikling, er bl.a. regionaløkonomiske størrelser som beskæftigelse, indkomst, produktion, befolkningstal m.v. Også de regionale rammebetingelser og le-

vevilkår for befolkningen vurderes at have betydning, og derfor er relevante indikatorer også forhold som f.eks. infrastruktur og tilgængelighed af offentlig service, kultur og uddannelses tilbud.

Både kvantitative og kvalitative metoder kan være relevante at anvende i vurderingen. I de fleste tilfælde kan anvendes ad hoc beregningsmetoder, mens det dog ved større analyser kan være hensigtsmæssigt, at anvende ekstern eksperthjælp, herunder evt. at gøre brug af forskellige regionale analysemodeller til belysning af regional udvikling i økonomi og befolkning samt metoder til beregning af tilgængelighed. Tilgængelighedsvurderinger kan f.eks. være relevante i forbindelse med infrastrukturelle tiltag eller tiltag, der påvirker den geografiske tæthed og spredning af et serviceudbud.

Jo tidligere i det forberedende arbejde de regionale konsekvenser undersøges, jo større sandsynlighed er der for, at der kan tages højde for sådanne konsekvenser i den endelige udformning af et tiltag. Arbejdsgruppen anbefaler således, at ministeriernes opmærksomhed henledes på, at det også i forbindelse med betænkninger, rapporter, redegørelser m.v., som senere vil ligge til grund for administrative og lovgivningsmæssige tiltag, kan være relevant at foretage en vurdering af regionale konsekvenser.

I Justitsministeriets nye vejledning om lov kvalitet fra september 2000 indgår, at det ved fremsættelse af lovforslag også kan være relevant at foretage en vurdering af regionale konsekvenser. Arbejdsgruppen anbefaler således, at eventuelle regionale konsekvenser fremgår af lov bemærkningerne ved fremsættelse af lovforslag og i andre tilfælde fremgår af særskilt notat eller rapport. Arbejdsgruppens forslag og anbefalinger er herudover:

- at der på grundlag af arbejdsgruppens rapport udarbejdes en vejledning for, hvornår og hvordan ministerierne bør gennemføre regionale konsekvensvurderinger m.v.,
- at Indenrigsministeriet årligt i forhold til de øvrige ministerier bidrager med ny statistik for den regionale udvikling i befolkning og

arbejdspladser, herunder offentlige og statslige arbejdspladser,

- at de enkelte ministerier har ansvaret for at foretage eventuelle regionale konsekvensvurderinger, og at disse løbende skal formidles til Indenrigsministeriet, som herefter sørger for et overblik over konsekvensvurderingerne,
- at det overvejes i højere grad at inddrage myndigheder og ministerier o.lign., som besidder en særlig regional indsigt, i høringer over udkast til lovforslag, bekendtgørelser m.v., og
- at der i vejledningen om vurdering af statslige tiltags samfundsøkonomiske konsekvenser, indarbejdes en mulighed for, at der kan tages hensyn til tiltagets mulige bidrag til den regionale balance.

3.2. Regionale konsekvenser af tiltag gennemført i 2000

I en rundspørge hos ministerierne er spurgt til mulige regionale konsekvenser af tiltag gennemført i 2000. Ministerierne er blevet anmodet om at vurdere, om der blandt de administrative og lovgivningsmæssige tiltag, som er blevet gennemført inden for det pågældende ministeriums ressort, er tiltag som kan få væsentlige konsekvenser for regionale forhold som beskæftigelse og ledighed, produktion, indkomster, infrastruktur eller tilgængelighed af uddannelse, kultur og andre servicetilbud.

10 lovgivningsmæssige og 7 administrative tiltag er vurderet at kunne få (væsentlige) regionale konsekvenser i forhold til regionale forhold som f.eks. beskæftigelse, indkomster, infrastruktur, tilgængelighed af uddannelse og kultur m.v. En nærmere beskrivelse af tiltagene og de vurderede konsekvenser byggende på ministeriernes bidrag findes i redegørelsens bilag.

De lovmæssige tiltag omfatter bl.a. forhøjelse af pulje til kommuner, der som følge af regionaløkonomisk udvikling er vanskeligt stillede, loft over grundskyldspromillen på produktionsjord, landdistriktsstøtteleven, amtskommunernes overtagelse af privatbanerne, Centre for Videregående Uddannelse m.v. De administrative tiltag omfatter bl.a.

politisk aftale om apotekervæsenet, beslutning om etablering af et forskningscenter for landdistrikter, initiativer på Bornholm ("Digitalt Bornholm"), etablering af Danmarks Virtuelle Universitet, lokale kulturkoordinatorer m.fl.

For alle de 17 tiltags vedkommende er der overvejende tale om positive effekter. Bl.a. vurderes loftet over grundskyldspromillen at have positiv betydning for typiske landdistriktserhverv som landbrug og skovbrug, mens landdistriktsstøtteleven, som indeholder det danske landdistriktsprogram og LEADER+program for den nye periode for EU's strukturfondsindsats, vurderes at kunne medvirke til forbedret indkomstdannelse og øget beskæftigelse i landddistrikterne. Amtskommunernes overtagelse af privatbanerne vurderes at betyde en højere grad af udvikling og tilpasning af den regionale, kollektive trafik i forhold til lokale forhold og aftalen om apotekervæsenet at have positiv betydning i forhold til apoteksdrift i de tyndt befolkede områder. Danmarks Virtuelle Universitet vurderes at give øgede uddannelsesmuligheder uden for universitetsbyerne, mens lokale børnekoordinatorer medfører en øget koordinering i forhold til kulturtilbud for børn i regionerne.

4. Nye initiativer

I det følgende beskrives nogle af de nye tiltag iværksat siden Regionalpolitisk redegørelse 2000, som kan medvirke til mere lige vilkår i de danske regioner. Tiltagene breder sig over flere politikområder og ministerier. Nogle af tiltagene er endvidere omtalt i redegørelsens bilag, hvor konsekvenser af administrative og lovgivningsmæssige tiltag gennemført i 2000 gennemgås.

4.1. Overordnet strategi for udvikling og investeringer

Regeringen har netop i januar 2001 med "En Holdbar Fremtid - Danmark 2010" præsenteret sin strategi for udviklingen de næste 10 år. Strategien tager bl.a. udgangspunkt i, at der de kommende år vil blive mange flere ældre mennesker og dermed øgede udgifter til pension,

hjemmehjælp, sygehusbehandling m.v., samt at der ikke bliver flere i den erhvervsaktive alder, således at det kan blive svært at skaffe den nødvendige arbejdskraft.

Regeringens strategi skaber gennem afvikling af gæld og sparede renteudgifter, tiltag for et mere rummeligt arbejdsmarked og udvikling af den offentlige sektor plads til at møde disse udfordringer. Der skabes samtidig mulighed for de næste 10 år at udbygge og forbedre kvaliteten på velfærdssamfundets kerneområder, få endnu flere i arbejde og opnå en stigning i realløn og privatforbrug. Samtidig kan skatterne holdes i ro, den offentlige gæld halveres og udlandsgælden helt afvikles.

Med "Investeringer i Danmarks Fremtid" er endvidere præsenteret en overordnet strategi for prioriteringen af de offentlige investeringer i de kommende år.

Regeringens overordnede strategi for udvikling og investeringer har betydning for udviklingen i hele landet og dermed også for de enkelte regioner, ikke mindst de udsatte regioner, hvor der ofte er flere ældre, og færre der er i den erhvervsaktive alder.

4.2. Den regionale erhvervs politik

Erhvervsministeriet offentliggjorde i februar 2000 i samarbejde med 10 andre ministerier en ny strategi for Danmarks erhvervs politik, .dk21, som indeholder en række forslag og idéer til nye initiativer. Der er i 2001 afsat knap 330 mio. kr. til igangsættelse af 24 .dk21-initiativer, og for hele perioden 2001-2004 er der afsat godt 1 mia. kr. I de kommende år vil blive udviklet og iværksat yderligere initiativer.

Flere af .dk21-initiativerne skal udmøntes på regionalt niveau. Det gælder bl.a. initiativet "regionale vækstmiljøer", som skal bidrage til, at der flere steder i landet etableres centre omkring teknologier eller kompetencer, som har et særligt erhvervsmæssigt potentiale i den pågældende region. I centrene skal bl.a. virksomheder, erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner og teknologiske serviceinstitutioner i fællesskab

gennemføre konkrete udviklingsprojekter. Centrene skal stille faciliteter og medarbejdere til rådighed for det lokale erhvervsliv og samtidig danne ramme for at udvikle de lokale uddannelser. Målet er at udvikle uddannelses tilbud, læringsmiljøer og rådgivning, der er skræddersyet til at styrke innovationsevnen inden for de erhvervsområder, hvor regionen er specialiseret. Centrene skal samfinansieres af staten, regionale myndigheder og institutioner samt af erhvervslivet. Der er i 2001 afsat 55 mio. kr. til initiativet i perioden 2001-2003. Der er tale om et initiativ med et langvarigt sigte, som evalueres i 2003 med henblik på en evt. justering.

Erhvervsministeriet indledte endvidere i 1999 et samarbejde med amter og kommuner i Jylland og på Fyn. Formålet var at give virksomhederne i Vestdanmark de bedst mulige rammer for fortsat at skabe vækst og nye job.

Første skridt i samarbejdet var Erhvervsredegørelse Jylland-Fyn, som blev offentliggjort den 30. oktober 2000. Analyserne i redegørelsen viser, at Jylland-Fyn har særligt stærke kompetencer inden for traditionelle erhverv som f.eks. fødevarerindustrien. Samtidig er IT og andre højteknologiske erhverv på vej frem i regionen. Den forholdsvis traditionelle erhvervsstruktur afspejler sig i, at jysk-fynsk erhvervsliv betragtes under ét trækker mindre på viden fra offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner end erhvervslivet i Hovedstadsregionen. Endvidere er såvel uddannelsesniveautet som iværksætteraktiviteten lavere i Jylland-Fyn end på landsplan.

Som opfølgning på redegørelsen er igangsat et arbejde til udvikling og iværksættelse af konkrete projekter. Til færdigudvikling af ca. 40 projektforslag er der således nedsat en række grupper med repræsentanter fra erhvervslivet, amter, kommuner og ministerier. På en konference ultimo marts 2001 forventes at kunne præsenteres de første jysk-fynske projekter, der er bred politisk enighed om at sætte i værk. Og processen stopper ikke her – det er hensigten, at arbejdet med at udvikle og iværksætte projekter skal forme sig som en løbende proces over de kommende år.

Bornholm har igennem en længere årrække været inde i en kritisk erhvervsudvikling. På den baggrund blev der i efteråret 1999 nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe under Erhvervsministeriet (Erhvervsfremme Styrelsen) til videreførelse og udbygning af den hidtidige indsats for Bornholm, som blev indledt med den såkaldte Bornholmerpakke i maj 1993. Som et konkret projekt, der er udsprunget af arbejdsgruppens virke i år 2000, kan nævnes IT-projektet "Digitalt Bornholm".

Hvis et område i en periode har brug for en særlig bevågenhed, f.eks. pga. en større virksomhedslukning, kan Erhvervsministeriet, som omtalt i sidste års redegørelse, tilbyde at deltage i en "særlig indsats". Indsatsen består i deltagelse i strategiske overvejelser om indsatsmuligheder sammen med regionens aktører. Det er nødvendigt at fastlægge mål og konkrete initiativer, der kan bringe regionen videre. I en række tilfælde, hvor der er lukket en større virksomhed, er indsatsen desuden blevet bakket op af kontante tilskud fra Varslingspuljen. I de fem år varslingspuljen har eksisteret, er der således bl.a. givet 14,5 mio. kr. i tilskud til aktiviteter på Sydfyn, 8,4 mio. kr. til Frederikshavn, 11,3 mio. kr. til Lolland og 4,3 mio. kr. til Samsø. I 2000 er bl.a. ydet støtte til aktiviteter på Sydfyn, Samsø og Bornholm samt i Frederikshavn, Hammel og Viborg.

4.3. Uddannelse

På undervisningsområdet er der inden for de senere år iværksat en strukturpolitisk debat og lovgivningsmæssige tiltag med det formål at styrke varetagelse af følgende to overordnede hensyn: en geografisk fordeling af uddannelsesstilbudet, der tager hensyn til den regionale udvikling og en styrket kvalitativ udvikling af uddannelserne.

For bl.a. at modvirke tendensen til at unge i stigende grad søger mod universitetsbyerne, er det regeringens mål også uden for disse byer at skabe grundlag for stærke bæredygtige og attraktive uddannelsesmiljøer. Som led heri er i 2000 skabt lovgivningsmæssig basis for de nye Centre for Videregående Uddannelse (CVU), hvor videregående ikke-

universitære uddannelsesinstitutioner på frivillig basis kan gå sammen i bredere faglige miljøer, samtidig med at de fysiske uddannelsessteder bevares. Sigtet er en øget kvalitet af uddannelserne og en styrkelse af den regionale forankring af uddannelsesstederne som videnscenter for regionen gennem samarbejdsforpligtigelse i forhold til profession og forskningsmiljøer.

Interessen for centerdannelserne har været stor og allerede fra januar 2001 har 6 centerdannelser opnået Undervisningsministeriets godkendelse eller forhåndsgodkendelse.

I 1999 blev, som beskrevet i Regionalpolitisk redegørelse 2000, gennemført en udbudsplacering af de nye korte videregående uddannelser. I alt 29 byer fik tildelt ordinært udbud af korte videregående uddannelser, og yderligere 9 byer har fået etableret et uddannelsesudbud via samarbejde med en erhvervsskole uden for området. Allerede ved det første optag på disse uddannelser i sommeren 2000 har reformen levet op til intentionerne. Der har været en succesfuld søgning til de nye uddannelser, og den regionale samling af studiemiljøer har båret frugt, idet det er lykkedes at etablere relativt stærke regionale faglige miljøer med gode udviklingsmiljøer.

Tilsvarende gennemfører Undervisningsministeriet fra august 2001 en uddannelsesreform af de tekniske erhvervsuddannelser, hvor det geografiske hensyn også har betydelig vægt. Der er således lagt vægt på, at en stor del af de unge i størst muligt omfang skal kunne påbegynde en ungdomsuddannelse uden at skulle flytte hjemmefra.

I foråret 2001 fremlægger undervisnings- og erhvervsministrene redegørelse om regionale akademier som grundlag for en videreudvikling af erhvervsskolernes regionale opgaver. Der er derved sat en ny fælles dagsorden for erhvervs-, regional- og uddannelsespolitikken. I erhvervsudviklingen satses der således på at skabe regionale vækstmiljøer, der inddrager uddannelsesinstitutionerne og styrker deres samspil med det regionale erhvervsliv. I uddannelsesudviklingen satses der på regionalt skolesamarbejde m.h.p. at leve op til de krav, som kvalitets-

mæssigt stilles til uddannelserne, og som fordrer et samspil med virksomhederne om dækning af uddannelsesbehovene.

I redegørelsen er opstillet følgende opgaver for erhvervsskolernes regionale indsats, som bl.a. skal løftes gennem tættere formaliserede regionale samarbejdsnetværk:

- Sikring af et regionalt, kvalitativt udbud af korte videregående uddannelser.
- Sikring af et regionalt udbud af efter- og videreuddannelse.
- Etablering af en regional viden- og udviklingsfunktion for det regionale erhvervsliv.

4.4. Transportinfrastruktur

Regeringen indgik den 24. januar 2001 en politisk aftale med flere partier om gennemførelse af en række trafikinvesteringer på vej- og jernbaneanrådet. De vigtigste projekter, der indgår i aftalen, og som alle vil bidrage til en forbedring af den regionale infrastruktur, er:

- S-tog til Roskilde.
- Udbygning af motorvejsstrækningen fra Jægersborg til Holbæk-motorvejen med åbning i 2006.
- Udbygning af Køge Bugt Motorvejen på strækningen til Vallensbæk og på strækningen til Greve Syd med åbning i 2008.
- Udbygning af motortrafikvejen Ønslev – Sakskøbing til motorvej med åbning i 2007.
- Anlæg af motorvej Odense – Svendborg med åbning i 2007.
- Anlæg af motortrafikvej Herning N – Brande og Herning Ø – Snebjerg med åbning i 2008.
- Anlæg af motorvej/motortrafikvej Holbæk – Vig og 1. etape af motorvej Langerød – Tuse med åbning 2006.

4.5. Informationsteknologi og netværkssamfund

Regeringen fremlagde i december 2000 'Netværksredegørelse 2000', som gør status og præsenterer mål for IT-, tele- og forskningspolitikens bidrag til et holdbart dansk netværkssamfund. En del af de igangværende og planlagte initiativer har regionalpolitisk sigte.

Alle skal have mulighed for at deltage aktivt i netværkssamfundet. Det betyder ikke, at alle danskere på samme tid skal tilbydes præcis den samme teknologi. I fokus for 2001 er 'højhastighed til alle' med et initiativ til en bredbåndsplan. Regeringen vil i det kommende halve år udarbejde en plan for, hvordan udviklingen af højhastigheds- og bredbåndsforbindelser kan fremmes bedst og hurtigst muligt via en efterspørgselsbaseret strategi.

Uanset hvor i landet man bor, skal der være adgang til gode og billige teleforbindelser. Dette er sikret via den nye Lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, som indebærer, at udbydere af basal taletelefoni og ISDN-forbindelser m.v. har forsyningspligt i forhold til alle egne af Danmark.

Storskalaforsøget Det digitale Nordjylland fortsætter i 2001 med støtte til nye projekter til fremme af netværkssamfundet for borgere, virksomheder og offentlig forvaltning. Endvidere er tre midtjyske kommuner i 2000, som led i forsøg med effektivisering af kommunal forvaltning samt forbedret borgerbetjening, gået ind i et samarbejde om 'De Digitale kommuner'. I Københavns Kommune køres et lignende projekt.

Projekt "Digitalt Bornholm" er et lokalt initieret, flerårigt projekt. Projektet indeholder elementer omkring overgang til digital forvaltning i kommuner og amt, IT-uddannelse, fremme af et IT-miljø i det bornholmske erhvervsliv samt forskning og udvikling på Bornholm. Projektet forventes med sit vidtfavnende karakter at få en positiv indvirkning på den bornholmske erhvervsudvikling generelt og komme såvel borgere og virksomheder som myndigheder til gavn.

I alt 55,9 mio. kr. er i 2000-2006 afsat til at give Bornholm et informationsteknologisk og forskningsmæssigt løft, heraf 31,5 mio. kr. til videreførelse og ændring af Bornholms Forskningscenters virkefelt til bl.a. at understøtte og følge IT-udviklingen på Bornholm.

Med Danmarks Virtuelle Universitet lancerer Undervisningsministeriet og IT- og Forskningsministeriet et projekt, der skal fremme udbud af fjernundervisning via Internettet. Derved får folk bosat uden for universitetsbyerne forbedrede muligheder for at benytte sig af videregående uddannelsestilbud. I 2001 etableres en fælles portal for fjernundervisningstilbud fra de videregående uddannelsesinstitutioner.

Etablering af informationsfunktionen 'Øresund | direkt' med information om arbejdsmarkeds,- skatte- og socialregler på begge sider af Øresund skal lette borgernes og erhvervslivets integration i regionen.

4.6. Forskning og samarbejde

I 2000 blev taget beslutning om etablering af et forskningscenter, Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter. Centerets formål vil være gennem forskning, vidensopsamling, udvikling af koncepter m.v. at bidrage til bæredygtig udvikling af landdistrikter med særligt sigte på den erhvervmæssige udvikling og befolkningens levevilkår. Centret etableres i tilknytning til Syddansk Universitet, Esbjerg med støtte fra bl.a. Indenrigsministeriet og Fødevareministeriet i en fem-årig forsøgsperiode i 2001-2005.

Regeringen har endvidere styrket det regionale samarbejde om medicinsk sundhedsforskning og forskning i folkesundhed og midlertid med en bevilling på 10 mio. kr. i perioden 2000-2003. Målet er at skabe bedre betingelser for et tættere regionalt samarbejde mellem universitetshospitaler, fakulteter og de øvrige sygehuse i regionerne om forskningssamarbejde, forskeruddannelse samt videre- og efteruddannelse. Private virksomheder vil også kunne deltage og få nytte af dette samarbejde.

Med det formål at gøre forskningssamarbejdet til et af lokomotiverne for øresundssamarbejdet har Danmark og Sverige nedsat Øresundsregionens Forsknings- og Udviklingskomité – Øforsk. Foruden finansiering af forskningsprojekter og indsamling af oplysninger afholdes seminarer – i 2001 inden for temaerne læge- og levnedsmidler, miljø, natur og kultur samt innovation og integration.

Endvidere kan nævnes Øresundsuniversitet, som er et frivilligt samarbejde mellem 11 universiteter og højskoler på begge sider af Øresund. I alt er 10.000 forskere og 130.000 studerende tilknyttet de 8 danske og 3 svenske medlemsinstitutioner. En af ØU's vigtigste opgaver er at koordinere forskningsprogrammet *Øresund før under og efter broen*.

Økonomiministeriet har endvidere for nyligt i samarbejde med Nordjyllands og Viborg Amtskommuner indledt et regionalt samarbejde mellem Norddanmark, Vestsverige og Sydnorge om "Den Skandinaviske Triangel" og har netop præsenteret et forstudie af samarbejdspotentialer. Samarbejdet sigter på at forbedre udnyttelsen af det samlede udviklingspotentiale i regionen igennem et intensiveret samarbejde såvel politisk som mellem institutioner, private virksomheder og de offentlige myndigheder i øvrigt.

4.6. Kommuner og amtskommuner

Ligelige økonomiske betingelser for produktion af service til borgerne er af stor betydning for de regionale levevilkår. Det kommunale tilskuds- og udligningssystem har til formål at sikre nogenlunde ensartede økonomiske betingelser for landets kommuner og amtskommuner. En del af tilskudsmidlerne er endvidere reserverede til kommuner, som vurderes at være særligt vanskeligt stillede og til kommuner på mindre øer. Disse puljer har fået tilført væsentligt flere midler i de senere år. Bl.a. blev der fra 2000 afsat 40 mio. kr. til kommuner, der som følge af den regionaløkonomiske udvikling er vanskeligt stillede. Disse midler er fra 2001 forøget til 61,2 mio. kr.

Det kan også oplyses, at Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg i øjeblikket foretager en analyse og vurdering af tilskuds- og udligningssystemets virkning, herunder i forhold til de udsatte områder i Danmark.

Socialministeriet og By- og Boligministeriet er ved at færdiggøre en rapport om omfanget af evt. problemer vedrørende eksport af sociale klienter med henblik på at afdække, hvorvidt ophøret af mellemkommunal refusion har haft betydelig kommunaløkonomisk effekt.

4.7. Danske programmer for strukturfondsperioden 2000-2006

EU-kommissionen har den 9. november 2000 godkendt det danske mål 2-program for den nye strukturfondsperiode 2000-2006.

Formålet med programmet er at bidrage til at styrke betingelserne for en udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i regioner med strukturproblemer. Herved reduceres eksisterende skævheder mellem regionerne og samtidig skabes et fundament for en langsigtet udvikling i forholdsvis svagt stillede områder.

Programmet, som er iværksat ultimo 2000, omfatter i alt 51 kommuner samt 27 småøer, svarende til i alt knap 540.000 indbyggere. Geografisk drejer det sig ud over småøerne om en række nordjyske kommuner, Sydfyn, Bornholm, Lolland, Falster, Møn og et mindre antal kommuner i Viborg Amt, Ringkøbing Amt og Århus Amt. Herudover omfatter programmet, som en overgangsordning for 2000-2005, de kommuner, der før år 2000 var udpeget som støtteberettigede områder, men som ikke er blevet udpeget som mål 2-område i 2000-2006.

EU-kommissionen bidrager med i alt 189 mio. euro fra Regionalfonden og Socialfonden i programperioden. De samlede investeringer under programmet ventes at blive ca. 600 mio. euro i programperioden. Erhvervsministeriet medfinansierer de direkte virksomhedsinvesteringer med i alt ca. 39 mio. kr. årligt. Den øvrige medfinansiering

af programmet forudsættes fremskaffet af bl.a. regionale og lokale myndigheder samt private virksomheder. Erhvervsfremme Styrelsen har ansvaret for implementeringen og den løbende administration af den del af programmet, som vedrører Regionalfonden. Det er forventningen, at der i løbet af programperioden vil blive skabt i alt godt 3.000 nye arbejdspladser (direkte effekt) i de berørte regioner.

Europa-Kommissionens godkendelse af Fødevareministeriets landdistriktsprogram forelå den 29. september 2000, og hovedparten af foranstaltningerne er blevet iværksat i 2000. Programmets samlede budget for perioden 2000-2006 er ca. 7 mia. kr., hvoraf Europa-Kommissionen finansierer ca. 2,4 mia. kr.

Det danske LEADER+ program blev den 17. november 2000 fremsendt til Europa-Kommissionens godkendelse, som tidligst forventes at foreligge i løbet af sommeren 2001. Programmets samlede budget for perioden 2000-2006 er ca. 240 mill. kr., hvoraf Europa-Kommissionen finansierer ca. 120 mill. kr.

Det danske FIUF sektorprogram til fremme af strukturudviklingen i fiskerisektoren blev godkendt af Kommissionen den 8. august 2000. Bortset fra en særlig ophugningsordning for industrifartøjer forventes øvrige foranstaltninger iværksat primo 2001. Programmets samlede budget for perioden 2000-2006 er ca. 7,5 mia. kr., hvoraf Europa-Kommissionen kan medfinansiere ca. 1,5 mia. kr.

5. Konklusion og overvejelser

Som i sidste års redegørelse kan det konkluderes, at den væsentlige økonomiske fremgang, som er sket siden 1993, afspejles i udviklingen i hele landet. Der er endvidere over en årrække sket en indsnævring i både indkomst og ledighed regionerne imellem. Men der er også tegn på, at denne udvikling ikke nødvendigvis fortsætter. Det kan således iagttages, at forskellene i indkomster fra 1999 ikke længere indsnævres, men tværtimod øges lidt. Det er dog for tidligt at sige, om der er tale om en egentlig tendens, eller blot et mere midlertidigt brud med

den langsigtede udvikling imod udjævning af de regionale forskelle.

Regeringen mener ikke, at der kan eller skal sættes bestemte grænser for, hvorledes udviklingen i en region må udvikle sig i forhold til andre regioner. Den regionale erhvervspolitik lægger netop op til at udnytte de lokale styrkepositioner. Men samtidig er det, som allerede nævnt, regeringens målsætning, at alle egne af landet er attraktive områder for udvikling, således at der kan oppebæres en geografisk spredning af befolkning og økonomisk aktivitet. Set i det lys kan udviklingen i nogle danske udkantsområder give anledning til en særlig opmærksomhed. Der er således tale om en befolkningsmæssig og beskæftigelsesmæssig tilbagegang i flere udkantsområder, også selv om nogle af udkantsområderne på det seneste har oplevet meget positive begivenheder i erhvervsudviklingen og udviklet regionale kompetencer (eksempelvis Nakskov-området og områder i det nordligste Jylland).

Regeringen vil derfor give udviklingen i udkantsområder særlig opmærksomhed, og bl.a. overvåge udviklingen i befolkning og beskæftigelse. Der vil i den forbindelse ske en videreførelse af den undersøgelse af årsagerne og påvirkningsmulighederne i den regionale indkomst og beskæftigelse, som Indenrigsministeriet allerede har igangsat. Et andet indsatsområde vil være sammenhængen mellem uddannelses- og forskningsmiljøer og økonomisk udvikling. I den forbindelse kan særligt udvikling af nye alternative erhverv være af vigtig betydning for skabelse af beskæftigelsesmuligheder i udkantsområderne. Endvidere vil der blive indhentet erfaringer fra andre landes arbejde med regional udvikling.

Regeringen kan tilslutte sig anbefalingerne fra den tværministerielle arbejdsgruppe om regionale konsekvenser. Indenrigsministeriet vil således som opfølgning på rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe om regionale konsekvenser udarbejde en vejledning for, hvornår og hvordan ministerierne bør gennemføre regionale konsekvensvurderinger m.v. Vejledningen skal bl.a. indeholde en tjekliste til udvælgelse af tiltag, der bør vurderes nærmere.

Vejledningen skal medvirke til, at de enkelte ministerier i forbindelse med påtænkte tiltag er opmærksomme på eventuelle regionale konsekvenser, og at der i disse situationer sker en vurdering og formidling på en sådan måde (f.eks. i lovbemærkninger), at det regionale hensyn kommer til at indgå i beslutningsgrundlaget. De vurderede regionale konsekvenser af større administrative og lovgivningsmæssige tiltag skal samtidigt formidles løbende til Indenrigsministeriet, som skal sørge for et samlet overblik over de samlede regionale konsekvenser på baggrund af ministeriernes oplysninger og i øvrigt bistå ministerierne med vejledning og information om den regionale udvikling i bl.a. beskæftigelse.

Det er regeringens opfattelse, at befolkningens levevilkår ikke kun hænger sammen med økonomiske forhold, men at også tilgængeligheden af service m.v. har stor betydning for befolkningens hverdag og dermed for regionerne og disses udviklingsmuligheder. Indenrigsministeriets arbejdsgruppes betragtninger omkring vurdering af konsekvenser i forhold til tilgængelighed planlægges derfor fulgt op i et videre arbejde omkring metoder for overordnet vurdering af tilgængelighed.

Det er i det hele taget regeringens opfattelse, at den regionale politik også drejer sig om viden og koordination. Efter regeringens opfattelse er det et sundt princip, at de enkelte tiltag på sektorområderne – undervisning, trafik, teknologi m.fl. – baserer sig på et fagligt grundlag i form af ønske om at kvalitetsudvikle uddannelserne, sikre en bedre infrastruktur og tilgængelighed, tilskynde til innovation på det teknologiske område osv. Disse hensyn vil ofte være i god overensstemmelse med ønsker om regional balance og udvikling, men der vil også være situationer, hvor der på de enkelte fagområder skal ske en afvejning og koordinering over for de regionale hensyn. Regeringen vil i den forbindelse sikre, at der sker en intern formidling af konsekvenserne af regionale tiltag, samt ved kommende års redegørelser, konferencer og udredning bestræbe sig på, at den regionale udvikling fortsat er på den samfundspolitiske dagsorden.